گفت‌وگو

مصائب شیرین

درباره ۳ کتاب‌فروشی مشهد که برنامه‌های جانبی پرباری برگزار می‌کنند

احتمالا کمتر کتاب‌خوان یا علاقه‌مند به کتابی در مشهد باشد که نام و آوازه کتاب‌فروشی‌ها و کافه‌کتاب‌های فعالی را نشنیده باشد که در این سال‌های اخیر برنامه‌های ویژه برگزار می‌کنند. مجموعه‌هایی از بخش خصوصی که گاه به‌تنهایی بار رشد فرهنگ شهر را به دوش می‌کشند. از آن میان پردیس کتاب، کافه‌کتاب آفتاب و نشر چشمه دلشدگان، ۳مرکزی هستند که بیشترین برنامه‌ها و نشست‌های فرهنگی را در این سال‌ها در مشهد برگزار کرده‌اند. این گزارش نگاهی دارد به فعالیت‌های آن‌ها.

عکس: فرنوش فرشچی/شهرآرا

● پردیس کتاب

علی رجب‌زاده، مدیر پردیس کتاب مشهد، با همکاری پدرش رضا رجب‌زاده، مدیر کتاب‌فروشی انتشارات امام، این مرکز را می‌گرداند. خانواده رجب‌زاده از دهها سال پیش کار در زمینه کتاب را آغاز و در ۲۲مرداد ۹۵ نیز شعبه دوم انتشارات امام را با نام «پردیس کتاب» در ملکی مسکونی راه‌اندازی کرده‌اند. علی رجب‌زاده می‌گوید: ما تقریبا ۴۰سال است در کار کتاب هستیم. انتشارات امام را داشتیم، سپس چندسالی در کنار آن فروشگاهی هم در بازار کتاب ناشران گلستان دایر کردیم و درنهایت تصمیم گرفتیم فضایی با وسعت بیشتر ایجاد کنیم که امکانات بیشتری برای قشر کتاب‌خوان فراهم شود. فضای پردیس به شکلی طراحی شده که مردم می‌توانند خیلی راحت بنشینند و کتاب‌ها را ورق بزنند. برخلاف فروشگاه قبلی که به دلیل کمبود جا خیلی از عنوان‌ها را نمی‌توانستیم نگهداری کنیم، اینجا عنوان‌های بیشتری را عرضه می‌کنیم. اولویت ما این بوده است که کتاب‌های منتشرشده هم‌زمان با تهران یا نهایتا با یک روز تأخیر در فروشگاهمان موجود باشد. اکنون نیز همین‌طور است و کتاب‌ها هم‌زمان با خیابان انقلاب تهران در پردیس کتاب مشهد موجود است.

قشر جوان و اهل ادبیات حتما با برنامه‌های جانبی پردیس آشنایی دارند. مدیر این فروشگاه در این‌باره توضیح می‌دهد: از ابتدا بنا داشتیم جلسات نقد و بررسی کتاب در برنامه‌هایمان داشته باشیم. این جلسات با نام «جمعه‌های پردیس» شروع شد و تاکنون بدون وقفه در جمعه‌های آخر هر ماه برگزار می‌شود که شمار آن‌ها به ۳۱نشست رسیده‌است. همچنین جلسات منظم دیگری با عنوان «دوشنبه‌های پردیس» با موضوع معرفی ادبیات جهان، چند ماه است به راه افتاده و دوشنبه‌های اول هر ماه، دکتر احمد آفتابی یک نویسنده و آثار او را معرفی می‌کند و قسمتی از یک اثر را می‌خواند. جشن امضا برای دیدار با نویسنده نیز داریم که تاکنون بیش از ۳۰برنامه از این دست داشته‌ایم. برنامه «بچه‌های پنجشنبه» نیز که کارگاه داستان‌نویسی برای کودکان بود، تا قبل از سال نو به‌طور منظم برگزار می‌شد، ولی در سال جدید ادامه پیدا نکرد.

کار فرهنگی مانند بسیاری از امور مهم دیگر سختی‌ها و بازدارنده‌های ویژه خود را دارد. بااین‌حال رجب‌زاده درباره مشکلات احتمالی می‌گوید: چون محوریت کار خود را کتاب قرار دادیم و برنامه‌ها حول محور همین موضوع است، تاکنون مانع و سنگ‌اندازی بر سر راهمان نداشته‌ایم. او با اشاره به یکسان بودن تعداد برنامه‌های فرهنگی اجراشده در سال‌های گوناگون، معتقد است رشد تعداد مخاطبان در این سال‌ها، به‌ویژه نسبت به سال گذشته، نمود تأثیر چنین برنامه‌هایی در جامعه است.

● کافه‌کتاب آفتاب

ابتدای کارشان در حوزه کتاب به اوایل دهه ۸۰ برمی‌گردد. در آن زمان کافه‌کتابی در کار نبود و با پخش کتاب شروع کردند. پس از مدتی فضایی کوچک آماده کردند و کم‌کم آن را توسعه دادند. سرانجام سال ۹۱ کتاب‌فروشی به کافه‌کتاب تبدیل شد و به قول خودشان در بازار گلستان اولین کافه‌کتاب مشهد را راه‌اندازی کردند تا ضمن حفظ فضای کتاب‌فروشی، فرصتی برای گفت‌وگوی اهالی فرهنگ و کتاب فراهم شود. بر همین اساس طراحی آنجا را طوری در نظر گرفتند که با طراحی دیگر کافه‌ها متفاوت باشد. عابس قدسی، مدیر کافه‌کتاب آفتاب، درباره برنامه‌های برگزارشده این مرکز فرهنگی می‌گوید: دوسال‌ونیم پیش به این نتیجه رسیدیم که کافه‌کتاب فعلی کوچک است و به تغییرات نیاز دارد. زیرا در بیشتر برنامه‌ها مجبور بودیم چراغ‌خاموش حرکت کنیم که با مشکل کمبود فضا برای مخاطب مواجه نشویم، بنابراین فضای جدید را راه‌اندازی کردیم. پس از آن برنامه‌های خوبی برگزار کرده‌ایم که بخش اصلی آن‌ها جلسات نقد و بررسی کتاب است که حدود ۲۰ تا ۲۵نشست بوده و از این تعداد حدود ۱۵ برنامه جلسات اصلی بوده است و بقیه غیراصلی. تفاوتشان هم در این است که برای جلسات اصلی وقت بیشتری برای برنامه‌ریزی داریم، اما برای جلسات غیراصلی که به شکل فوری برگزار می‌شود، این تدارک شکل نمی‌گیرد. بیشتر جلسات اصلی ضبط تصویری شده است. علاوه بر جلسه نقد کتاب، برنامه‌های دیگر مانند نقد شعر، متن‌خوانی و... برگزار کرده‌ایم و اکنون هم با همکاری روزنامه شهرآرا جلسات سوژه را با محوریت رسانه و حضور فعالان باتجربه این حوزه برگزار می‌کنیم.

او در ادامه از استقبال کم‌نظیر مخاطبان از این برنامه‌های جانبی یاد می‌کند که: این برنامه‌ها به قدری خوب بوده که میهمان‌هایی که از تهران می‌آمدند، شگفت‌زده می‌شدند. چنین برنامه‌هایی در مشهد خوب رقم می‌خورد و نکته مثبت این است که می‌بینیم پایتخت‌نشینان جلسات نقد کتاب مشهد را جدی می‌گیرند و اگر در گذشته برای برگزاری جلسات باید زحمت زیادی می‌کشیدیم، اکنون راحت‌تر می‌توانیم میهمان دعوت کنیم. به گفته قدسی، با توجه به سابقه کافه‌کتاب آفتاب، مخاطب بیشتر برنامه‌های ادبی را ترجیح می‌دهد، اما پیش آمده که جلسه نقد و بررسی کتابی تاریخی برگزار شده و جا برای سوزن انداختن نبوده است، یعنی گرچه حوزه اصلی فعالیت این مکان، ادبی است، جلساتی با موضوعات دیگر نظیر روانکاوی و تاریخ نیز مخاطب بسیاری داشته است. او درباره مشکلات پیش رو هم معتقد است که ممنوعیت خاصی دست‌وپاگیرشان نشده، اما برخی سنگ‌اندازی‌ها و حساسیت‌ها کار را برایشان سخت می‌کند.

او همچنین از مسائلی چون کمبود فضا و افزایش هزینه‌های برگزاری نشست‌ها به‌ویژه در یک سال اخیر یاد می‌کند که کار را سخت کرده است. از سوی دیگر، تعطیلی بازار گلستان و سوت و کور شدن آن در این اواخر، یکی از معضلات اصلی این کتاب‌فروشی است: شهرداری تقریبا همه بازار را تعطیل کرده و فقط ما و یکی از همسایگان مانده‌ایم. ما هم بلاتکلیفیم و این ادامه مسیر را سخت می‌کند. از این‌رو من چشم‌اندازی برای آینده ندارم و حتی نمی‌دانم با چه کسی و چه مسئولی باید صحبت و موضوع را پیگیری کرد.

قدسی در ادامه به بحث ورود دولت در برنامه‌های فرهنگی نیز می‌پردازد و می‌گوید: ما توقع نداریم که بخش دولتی حامی برنامه‌های ما باشد. همین‌طور که گاهی پیشنهادهایی در این زمینه را رد کرده‌ام. به نظر من وظیفه دولت نیست که به‌طور مستقیم مداخله کند و چنین برنامه‌هایی را برگزار کند. زیرا قشر فرهنگی در این زمینه نوعی بدبینی دارند و در این صورت گمان می‌کنند برگزاری چنین برنامه‌هایی با هدف خاصی انجام می‌شود. توقع ما از دولت که معمولا بی‌پاسخ می‌ماند، این است که بودجه‌ها را در فضای زیرساختی هزینه کنند. به عنوان مثال بازاری که ما در آن حضور داریم، بیش از یک‌سال است که رها شده و هیچ کمکی حتی جمع‌آوری زباله‌های آن صورت نمی‌گیرد. بودجه‌ای که باید صرف تأمین زیرساخت‌های بخش خصوصی شود، صرف موازی‌کاری‌های بیهوده، کم‌نتیجه و حتی بی‌نتیجه می‌شود.

● نشرچشمه

مهدی غفاریان، مدیر نشر چشمه دلشدگان، در معرفی این مجموعه می‌گوید: سال ۹۴ کتابکده دلشدگان را داشتیم. رویکردمان هم کتاب‌فروشی مخصوص همه اعضای خانواده بر مبنای رویدادمحور بود که در این‌باره بیش از ۵۰نشست حوزه کتاب بزرگ‌سال و کودک و نوجوان برگزار کردیم. در سال ۹۷ هشتمین نمایندگی نشرچشمه در کل ایران و نمایندگی انحصاری در مشهد را تأسیس کردیم و تا امروز دلشدگان، تنها کتاب‌فروشی در مشهد است که علاوه بر بخش‌های کتاب و موسیقی بزرگ‌سال، بخش مجزای کتاب کودک و نوجوان، نوشت‌افزار و نگارخانه، دارای سالن مطالعه برای نشست‌های مطالعاتی و مهد کتاب کودک و همچنین تراس و فضای باز برای مطالعه و گفت‌وگو است. ما تنها در یک‌سال گذشته که نمایندگی نشرچشمه را دریافت کردیم، بیش از ۲۰نشست غیر روتین و بیش از ۱۵عنوان نشست هفتگی و معمول با حضور صاحب‌نظران و استادان اهل قلم و مردم آگاه و فهیم مشهد برگزار کرده‌ایم و این برنامه‌ها همچنان ادامه دارد. سعی شده با توجه به نیاز امروز و آینده مشتریان، برنامه‌ها خلاقانه برگزار شود.

نشرچشمه یکی از بزرگ‌ترین انتشاراتی‌های سراسر کشور است که برخی از مطرح‌ترین نویسندگان کشور همچون محمود دولت‌آبادی با آن همکاری می‌کنند. برخی از همکاران نویسنده و مترجم این نشر در برنامه‌های مجموعه دلشدگان حضور پیدا کرده‌اند. از طرفی، این مجموعه از نویسندگان و شاعران مطرح دیگر نشرها نیز برای نشست‌های خود دعوت کرده است. البته به گفته غفاریان، برگزاری مراسم و برنامه‌ها نیاز به تأمین منابع مالی بالایی دارد که متأسفانه بخش خصوصی نمی‌تواند همه این هزینه‌ها را تأمین کند و مجبور به اولویت‌بندی و محدودیت می‌شود. او می‌گوید شهرداری می‌تواند حمایت‌هایی (از جمله در تهیه بنرهای اطلاع‌رسانی) ارائه کند که در دیگر شهرها انجام می‌شود، اما در مشهد نیست.

از جمله حمایت‌هایی که مسئولان می‌توانند صورت دهند، در زمینه‌هایی است که مدیر نشرچشمه دلشدگان این‌گونه به آن اشاره می‌کند: قطعا استفاده از کتاب‌فروشی‌های واقعی در نمایشگاه‌ها و بازارچه‌های خیریه و نه انتشاراتی‌هایی که کارشان چاپ و افست کردن کتاب‌های پرفروش دیگر نشرهاست، کمک بیشتری به بهبود فضای فرهنگی خواهد بود. یا آموزش‌های همگانی و پرقابلیت شهری و اجتماعی را به ما بسپارند تا بتوانیم خانواده‌ها را با کتاب‌فروشی‌ها آشتی بدهیم. در هیچ جامعه‌ای یک سالن همایش همانند فرهنگسرا پاتوق فرهنگی مردم نخواهد شد، اما در یک کتاب‌فروشی که همه‌روزه باز است و برای خواسته مردمْ هوشیار، ساعت‌ها وقت می‌گذارند و در رویدادها، اگر درست اطلاع‌رسانی شود، حضور خواهند یافت.

او علاوه بر گرانی کاغذ، رشد صفحات مجازی بی‌محتوا را از عوامل تهدید صنعت چاپ و نشر کتاب می‌داند: امروز با در دسترس بودن گوشی‌های همراه، سطحی‌نگری در میان مردم بیشتر شده است، به میزانی که بیشتر مردم حوصله خواندن مجلات کم‌حجم را نیز ندارند. هرچه رشد فضای مجازی بالاتر رود، اگر فرهنگ مردم متعاقب آن بالاتر نرود، میزان کتاب خواندن افت خواهد کرد.

۳۰
عدد تقریبی شمار نشست‌هایی که با حضور اهل قلم برگزارشده است
پردیس کتاب
مصطفی ملکیان، پژوهشگر سرشناس علوم انسانی، میهمان یکی از نشست‌های جمعه‌هاست
۲۵
عدد تقریبی شمار نشست‌هایی که با حضور اهل قلم برگزارشده است
کافه کتاب آفتاب
رضا امیرخانی، داستان‌نویس پرمخاطب، از مدعوین مشهدی‌ها در این کانون است
۵۰
عدد تقریبی شمار نشست‌هایی که با حضور اهل قلم برگزارشده است
نشرچشمه دلشدگان
عبدا... کوثری، مترجم مشهور ادبیات لاتین، یکی از میهمانان برنامه‌های این مرکز فرهنگی است

چنان‌که مشخص است، عدد نشست‌های فرهنگی که تا کنون با حضور نویسندگان، شاعران، مترجمان و دیگر اهالی قلم در هر یک از ۳ مرکز یادشده فروش کتاب برگزار شده است، عددی تقریبی است. همچنین آمار یکی از ۳ مرکز - پردیس کتاب- صرفا نشست‌های جمعه‌های آخر ماه را در بر می‌گیرد و برنامه‌های جانبی دیگر در اینجا لحاظ نشده است.

علی رجب‌زاده: با توجه به تبلیغات محدود نشست‌های پردیس کتاب، جذب مخاطب تاآنجاکه ظرفیت مکانی برمی‌تابد، افزایش داشته است. اما فروش کِتاب در ۶ماه اول سال۹۸ نسبت به همین زمان در سال گذشته، ۲۰درصد افت فروش داشته است که یکی از علل این امر، قیمت بالای کاغذ و کتاب است.

عابس قدسی: بلاتکلیفی‌ای که در پی تعطیلی بازار کتاب گلستان و پاسخ‌گو نبودن مسئولان در این زمینه، دامن ما را گرفته، باعث شده تعداد جلسات جانبی ما با حضور اهل قلم نیز کاهش پیدا کند. بااین‌حال فروش ما در ۶ماه اول امسال با توجه به افزوده شدن فروشندگان خبره تا اندازه‌ای بهتر از ۶ ماه ابتدایی سال گذشته بوده است.

مهدی غفاریان: اعتماد مردم به بخش خصوصی این اقبال را برای ما به همراه داشته که بتوانیم مخاطبمان را حفظ کنیم و حتی افزایش دهیم. اما فروش کتاب در نیم‌سال ابتدای امسال نسبت به سال گذشته، از نظر تعداد افت زیادی داشته و خیلی از مشتریان ما که به چرخش صنعت نشر متعهد هستند، به‌سختی می‌توانند کتاب‌های خود را تهیه کنند.

رویداد

معارفه دکتر شکرخواه در کمیسیون ملی یونسکو

آیین معارفه دکتر یونس شکرخواه، استاد برجسته ارتباطات، به‌عنوان مشاور عالی و مدیر گروه ارتباطات و رسانه کمیسیون ملی یونسکو-ایران، برگزار شد. این مراسم با حضور حجت‌ا... ایوبی، دبیرکل، امیر روشن‌بخش، معاون ارتباطات و مشارکت‌ها، جواد صباغ، معاون اجرایی، آرش امینی، مدیرکل امور بین‌الملل و حوزه ریاست کمیسیون ملی یونسکو- ایران، و شماری از کارکنان این کمیسیون برگزار شد. در آیین معارفه شکرخواه، حجت‌ا... ایوبی با ابراز خرسندی از موافقت این پیش‌کسوت رسانه برای پذیرش مسئولیت در کمیسیون ملی یونسکو اظهار امیدواری کرد با حضور او اتفاقات مؤثری در گروه ارتباطات و رسانه کمیسیون رخ دهد. در بخشی از حکم ایوبی برای شکرخواه آمده است: بی‌گمان استفاده از دانش و تجربه آن استاد فرهیخته و ارجمند، سرآغاز عصر نوینی در ارتقای سطح فعالیت‌های کمیسیون ملی یونسکو-ایران خواهد بود. جایگاه ایران در سازمان یونسکو، کمیته‌های ملی و مراکز متعدد وابسته به کمیسیون ملی یونسکو-ایران فرصت بسیار مغتنمی برای ارتقای سطح دانش و انتقال تجربیات مفید در عرصه ارتباطات و رسانه است. یقین دارم با وجود جناب‌عالی، شخصیت‌های برجسته این عرصه و نخبگان و فرهیختگان کشور ظرفیت‌های جدیدی را برای کمیسیون ملی یونسکو-ایران ایجاد خواهند کرد.

محمود دولت‌آبادی، نویسنده:

ادبیات ایران فاقد قدرت اجتماعی است. ما در این جامعه حتی یک منتقد حرفه‌ای نداریم، در مقابل قدرت رسانه‌های اجتماعی و فضای مجازی بیشتر است و روی ادبیات سوار شده است.

گزارش

گذر فرهنگ‌وهنر از «آسمان»

تولیدات خُرد هنرمندان مشهدی جای خود را در بازار مشهد باز کردند

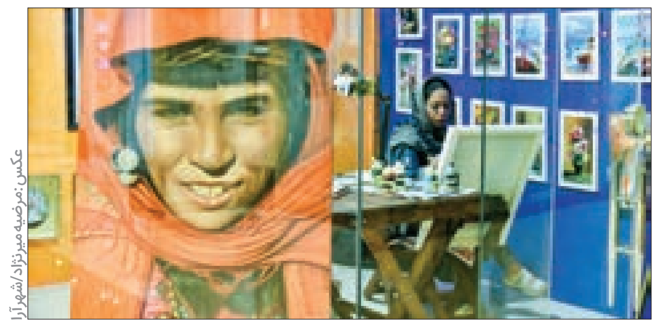

عکس: مرضیه میرزاد/شهرآرا

غلامرضا زوزنی | این روزها بازاری با نام «گذر فرهنگ و هنر» در مشهد راه‌اندازی شده است که از همان ابتدا تفاوتش را با سایر بازارهای شهر احساس می‌کنید. غرفه‌دارانی را می‌بینید که پیش از فروشنده بودن هنرمندند و اجناسی که نه کالا که با نام اثر هنری در پشت ویترین مغازه‌ها جلوه‌گری می‌کنند.

در تبلیغات شهری احتمالا نام «گذر فرهنگ و هنر» در خیابان ۱۷ شهریور مشهد به چشمتان خورده است؛ اگر هنوز فرصت نکرده‌اید پیشنهاد می‌کنیم برای روشنی چراغ دل هنرمندان شهرمان هم که شده سری به این بازار بزنید. در ادامه با خواندن این نوشتار گذر کوتاهی خواهید کرد از «گذر فرهنگ و هنر» مشهد.

● گذر از محل پرتردد مشهد

«دهخدا» درباره معنی «گذر» گفته است: «معبر، جاده و گذری فراخ که از آنجا به راه‌ها و جای‌های بسیار توان شد.» با این توضیح، معنی گذر فرهنگ‌وهنر به‌راحتی فهمیدنی است، از همین‌رو در نگاه اول، شاید کمی عجیب باشد که گذر فرهنگ‌وهنر در یک برج تجاری راه‌اندازی شده است، اما از جهاتی بی‌شباهت به یک هوشمندی نیست. برای اینکه بخواهیم به درک بهتری از این هوشمندی برسیم، باید محلی را که گذر فرهنگ‌وهنر در آن راه‌اندازی شده است، از منظر موقعیت بررسی کنیم. مجتمع تجاری که برای این کار انتخاب شده است، در مرکز شهر و محل رفت‌وآمد زائران و مجاوران است. مجتمع‌ها و دکان‌های اطراف میدان هفده‌شهریور همواره محل رجوع مشتریان برای خرید انواع لباس و سوغات بوده است. با عبور خط یک قطارشهری مشهد از نزدیکی این خیابان هم روزبه‌روز به مراجعه‌کنندگان و مشتریان این خیابان‌ها افزوده می‌شود.

این آمدوشدها مختص زائران و مجاوران مشهدی و ایرانی نیست و اغلب مسافرانی که از کشورهای دیگر هم برای زیارت و سیاحت به مشهد مقدس می‌آیند، در طول اقامتشان حداقل یک‌بار به این خیابان و فروشگاه‌هایش سر می‌زنند. همین حجم از تردد، احتمالا متولیان گذر فرهنگ‌وهنر را به این فکر انداخته است که با مالکان مجتمع‌های تجاری آن حوالی وارد مذاکره شوند و نظر آن‌ها را برای اختصاص دادن فضایی باکیفیت تجاری در این منطقه از شهر جلب کنند. این درحالی است که علاوه‌بر مجتمع‌های تجاری، انواع رستوران‌ها و غذاخوری‌ها و مجموعه‌های تفریحی و اقامتی نیز در این حوالی به‌چشم می‌خورد که همین بر شلوغی و ازدحام خیابان یادشده می‌افزاید.

● گذر ۳هزارو۲۰۰متری

طبقه مثبت ۲ مجتمع تجاری آسمان ۲، در خیابان ۱۷شهریور، همان گذر فرهنگ‌وهنر مشهد است؛ گذری که هم پای بخش خصوصی را برای حمایت از فرهنگ و هنر به میان کشیده و هم همت هنرمندان را طلب کرده است. فضایی که با ۷۰واحد برای فروش آثار هنری هنرمندان به مدت یک سال دراختیار متقاضیان قرار گرفته است.

هنوز مدتی نیست که هنرمندان در این گذر ۳هزارو۲۰۰متری مستقر شده‌اند و تازه چند هفته‌ای است که این نمایشگاه و فروشگاه عرضه تولیدات هنری بازگشایی شده است اما غرفه‌ها پر از محصول است و هنرمندان در تکاپوی تولیدات جدیدند. این حجم از آثار که برای عرضه به گذر فرهنگ‌وهنر آورده شده است، نشان می‌دهد که هنرمندان مشهدی، نیازمند محلی برای عرضه تولیدات انبوه خود بوده‌اند. یک روز پاییزی حوالی بعدازظهر عزم رفتن به این گذر کردیم.

دسترسی به مجتمع تجاری مذکور و گذر فرهنگ‌وهنر آسان بود. عده‌ای از غرفه‌دارها که تازه واحدها را تحویل گرفته بودند، مشغول راست‌وریس کردن غرفه‌شان بودند. عده دیگری از هنرمندان نیز که کار تزئینات غرفه‌شان به پایان رسیده بود، مشغول کار و تولیدات جدید بودند. هنرمندان نقاش، طراح، عکاس، تصویرساز، تذهیب‌کار، طراح مد و لباس ایرانی‌اسلامی، سازنده زیورآلات، سفالگر، سازندگان وسایل تزیینی و... ازجمله افرادی هستند که در این نمایشگاه حضور فعال دارند.

● خاکِ گیرای گذر فرهنگ‌وهنر

«هرچه مردم بیشتر با آثار هنری آشنا شوند، بیشتر به طرف آن گرایش پیدا می‌کنند». این جمله را یکی از بانوان نقاشی گفت که در این مجتمع غرفه داشت و همه دیوارهای مغازه‌اش پر از تابلوهای نقاشی بود که به سبک‌های مختلف کشیده بود. او باور داشت که این گذر اگر با تبلیغات و تداوم همراه باشد، می‌تواند نقش مهمی در اقتصاد هنرهای خرد داشته باشد. تبلیغات رسانه‌ای و تبلیغات سینه‌به‌سینه اگر با ارائه آثار ممتاز هنری به قیمت‌های مناسب همراه باشد، می‌تواند این گذر را روزبه‌روز شلوغ‌تر کند. یکی دیگر از مزایای این گذر، نمایش آثار هنری این است که افراد مراجعه‌کننده به‌راحتی و با صمیمیت می‌توانند با هنرمندان رشته‌های مختلف به گفت‌وگو بنشینند و از چندوچون هنر آن‌ها مطلع شوند و چه‌بسا پرس‌وجوکننده‌ها هم به هنری علاقه‌مند شدند. آموزش، یکی دیگر از مزایای بازگشایی این گذر است. علاقه‌مندان می‌توانند با حضور در این محیط، آموزش ببینند و همان‌جا اثرشان را تولید کنند و احیانا اگر طالب داشت، به فروش برسانند.

● حضور وزیر ارشاد در مشهد

دولتمرد مشهدی دولت یازدهم از همان ابتدا که پا به وزارتخانه فرهنگ‌وارشاد اسلامی گذاشت و بر مسند آن تکیه زد، دغدغه اقتصاد هنر را در سر می‌پروراند تااینکه با طرح الگویی با عنوان «گذر فرهنگ‌وهنر» این ذهنیت را عینیت بخشید و از همه اداره‌های کل متبوعش خواست تا محلی را برای این مهم، انتخاب و اسباب راه‌اندازی‌اش را فراهم کنند. به این ترتیب، یزد اولین شهری بود که گام در گذر فرهنگ‌وهنر نهاد و بعد از آن شیراز و اصفهان رهپوی این گذر شدند. و اکنون خراسان رضوی با محوریت مشهد در این گذر وارد شده‌است. راه‌اندازی گذرهایی از این دست، به‌طور مستقیم و بی‌واسطه می‌تواند به اقتصاد هنرهای خُرد کمک کند و آثار هنری را به مناسب‌ترین قیمت به دست مشتریان واقعی‌اش برساند. همین هم موجب شده است که سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ‌وارشاد اسلامی، به راه‌اندازی این گذرها توجه ویژه‌ای کند.

ظاهرا قرار است بعد از ماه صفر این گذر به‌طور رسمی با حضور مقام اول وزارت فرهنگ‌وارشاد اسلامی افتتاح شود. همه این‌ها نشان از جدیت فرهنگ‌وارشاد در رونق بخشیدن به بازار فرهنگ‌وهنر دارد.

تجربه‌ای برای گذر دائمی فرهنگ‌وهنر

توضیحات رئیس اداره فرهنگ‌وارشاد اسلامی مشهد درباره گذر فرهنگ‌وهنر

به گفته محمدجواد استادی، رئیس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی مشهد، گذر فرهنگ‌وهنر آسمان برای توسعه کسب‌وکارهای فرهنگی و هنری شهری، برنامه‌ریزی و برای آسان شدن دسترسی مردم به تولیدات هنری، راه‌اندازی شده است: «بعد از رایزنی با مدیر مجتمع تجاری، تصمیم گرفته شد واحدها به طور رایگان دراختیار هنرمندان قرار گیرد و تنها مبلغی به‌عنوان حق شارژ و تبلیغات به‌صورت ماهانه به گروه تجاری آسمان پرداخت شود.»

رئیس اداره فرهنگ‌وارشاد اسلامی مشهد فضای کنونی گذر را برای حضور همه هنرمندان کافی نمی‌داند و بر این باور است که ظرفیت مشهد برای تولید آثار فرهنگی و هنری بیشتر از این‌هاست: «برای گام نخست به نظر می‌رسد حرکت مثبتی انجام شده است اما اداره ارشاد با همکاری شهرداری، تلاش می‌کند درکنار این گذر نمایشگاه‌هایی مقطعی با عنوان بازار هنر را در کوهسنگی مشهد برگزار کند.»

تبلیغات به‌عنوان پایه مهم این گذر مطرح است و باتوجه‌به اینکه ماهیانه از هنرمندان، مبلغی برای تبلیغات دریافت می‌شود، باید برنامه‌ای جدی برای اطلاع‌رسانی و تبلیغات گذر تدارک دیده شود. استادی در این‌باره گفته است که شهرداری یکی از ارکان اصلی است که در حوزه تبلیغات شهری نیز قرار است به کمک گذر بیاید: «معرفی این مجموعه به‌عنوان یک ظرفیت ویژه در مشهد، نیازمند همکاری بخش‌های مختلف به‌خصوص رسانه‌های استان است. مبلغی که از هنرمندان برای تبلیغات دریافت می‌شود، بخش محدودی از تبلیغات را پوشش می‌دهد.»

ظاهرا توافق با مدیر مجتمع آسمان برای یک سال بوده و این شرط به همه هنرمندان اعلام شده است، بنابراین استادی امیدوار است مجموعه آسمان برای تمدید این بازار برای یک سال آینده نیز اقدام کند. این گذر می‌تواند تجربه خوبی برای راه‌اندازی گذر دائمی فرهنگ‌وهنر باشد.

زندگی با سینما

سینمایی برای نابینایان

امکانی که ضرورتش در دومین کلانشهر ایران نیز احساس می‌شود

نگار راد | شاید درمیان مشکلات ریزودرشت نابینایان و کم‌بینایان در جامعه ما، بحث آشتی دادن این افراد با فضاهای فرهنگی ازجمله سینما و تئاتر، چندان بااهمیت جلوه نکند اما توجه به همین موضوع به‌ظاهر کوچک می‌تواند باعث پررنگ‌تر شدن فعالیت‌های اجتماعی نابینایان شود و به تبع افزایش روحیه آن‌ها را به‌همراه داشته باشد. این روزها درمیان کم‌توجهی مسئولان به این موضوع، گلاره عباسی، بازیگر سینما و تلویزیون، سینمایی با نام «سوینا» را ویژه نابینایان راه‌اندازی کرده است. سوینا با هدف توضیح‌دار کردن فیلم‌های سینمایی مشهور و درحال اکران تأسیس شده است. در این رویداد فرهنگی که برای اولین‌بار در ایران رخ داده است، هر ماه یک فیلم بدین شکل در یکی از پردیس‌های سینمایی تهران اکران می‌شود و پس از نمایش فیلم با حضور منتقدان حرفه‌ای سینما، جلسه نقد و بررسی نیز برگزار می‌گردد.

از زمان آغاز این رویداد تا به امروز چندین فیلم روز سینمای ایران ازجمله «سرخ‌پوست»، «آشغال‌های دوست‌داشتنی» و «قصر شیرین» برای نابینایان به نمایش گذاشته شده است. در اکران فیلم سرخ‌پوست که اواخر تیرماه امسال با حضور ۲۵۰نابینا در پردیس سینمایی چهارسو برگزار شده بود، حبیب رضایی، بازیگر فیلم «سرخ‌پوست»، به‌صورت زنده گفتارهای صوتی مدنظر را همزمان با پخش فیلم برای دریافت نابینایان بازگو کرد. اکران فیلم «آشغال‌های دوست‌داشتنی» را نیز نیما رئیسی برعهده داشت. همچنین رضا کیانیان، بازیگر مشهدی سینما، به‌تازگی فیلم «قصرشیرین» را برای نابینایان صوتی کرده است. او در گفت‌وگویی که با رادیو سوینا کرده است، درباره تجربه خود از صوتی کردن «قصرشیرین» توضیح داده بود: «بیشترین فعالیت من در عرصه سینماست و دوست دارم همه مخاطبانی که فیلم را مشاهده می‌کنند، متوجه همه صحنه‌های فیلم و موضوع آن بشوند. خوشحالم که حالا با توضیح‌دار کردن صحنه‌های بدون دیالوگ، مخاطبان نابینا نیز می‌توانند تماشاگر فیلم‌ها باشند.»

سوینا در طول این مدت با پخش فیلم همراه با توضیحات صوتی بر روی تصاویر آن، امکانی را فراهم کرده است تا مخاطبان نابینا علاوه‌بر شنیدن دیالوگ‌ها و موسیقی فیلم، امکان تصویرسازی ذهنی صحنه‌ها را نیز پیدا کنند؛ اتفاقی که باعث آشتی این قشر از جامعه با هنر هفتم شده است اما این آشتی همچون بسیاری از اتفاقات دیگر، محدود به شهر تهران است.

جای خالی چنین رویدادی در شهری مثل مشهد که دومین کلان‌شهر کشور محسوب می‌شود، احساس می‌شود؛ رویدادی که به‌سادگی و با کمک هنرمندان مشهدی می‌تواند رخ بدهد و بسیاری از نابینایان شهرمان را به سینماها بکشاند. همزمان با ۲۳مهر، روز جهانی عصای سفید، مطالبه این اتفاق شاید بتواند فصل جدیدی برای حضور نابینایان در فضاهای فرهنگی شهرمان باشد.

صاحب خبر

برنامه‌های صداوسیمای استان برای اربعین حسینی و دهه آخر صفر

هنری | صداوسیمای خراسان رضوی با تدارک و آماده‌سازی ویژه‌برنامه‌های مختلف به میزبانی چهلمین روز شهادت حضرت اباعبدا...الحسین(ع) و مراسم ویژه آخر صفر می‌رود. بر این اساس، مرکز خراسان رضوی در سه بخش سیمای خراسان رضوی، رادیو خراسان رضوی و رادیو سراسری زیارت، درمجموع بیش از ۱۵هزاردقیقه برنامه را برای پخش تدارک دیده است. برنامه‌هایی چون «مرثیه آفتاب»، «صبح خراسانی»، «شب شرقی»، «نورالهدی»، «عطر عاشقی»(برنامه‌ای از شهرستان‌های استان)، «پزشک شما»، «گزارش ۵»، «قیامت حروف» و «تا آسمان» برای پخش در ایام عزاداری درنظر گرفته شده است. مراسم خطبه‌خوانی شب شهادت امام‌رضا(ع)، مراسم شام غریبان، ترتیل قرآن، سخنرانی، مستندهای رضوی، موسیقی و مداحی و ویژه‌برنامه‌های زنده روز چهل‌وهشتم و آخر صفر، از دیگر برنامه‌هایی است که در ایام پیش‌رو روی آنتن شبکه استانی می‌رود. رادیو خراسان رضوی هم با برنامه‌هایی چون «صدای زائر»، «حسینیه دل»، «گامی به‌سوی نور»، «دور تند»، «دهکده»، «مردم و مسئولان»، «شب‌های مرثیه»، «رادیو با طعم قصه»، «کرمانجی»، «لحظه‌های آسمانی»، «سلامت باشید»، «صبح‌به‌خیر خراسان»، «شهر ماه»، «سرای زندگی» و مستند رادیویی، به استقبال اربعین حسینی و دهه آخر صفر می‌رود. همچنین رادیو سراسری زیارت، برنامه‌های «سلام به آفتاب»، «خانه مهربانی»، «در حریم ملکوت»، «نشان به آن نشانی»، «به وسعت آسمان»، «شبانه‌های قاصدک»، «شبستان»، «رواق اندیشه» و پنج ویژه‌برنامه را برای دهه آخر صفر پخش خواهد کرد.

فیلم سینمایی «سال دوم دانشکده من» امروز در سینماهای مشهد با حضور عوامل فیلم ازجمله رسول صدرعاملی اکران خواهد شد.

نماشهر

فرنوش فرشچی | شهرآرا

ایستاده بر شالوده انتظار

در حاشیه مراسم نکوداشت عباس اخوین، در موزه بزرگ خراسان به پاس یک عمر اعتلای هنر خوش‌نویسی

امیرمنصور رحیمیان | هفته خوش‌نویسی هر سال از بیستم مهر شروع می‌شود. در این فرصت، انجمن خوش‌نویسان با یاری شهرداری، سازمان میراث‌فرهنگی، اداره‌کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، خانه هنرمندان و دو سه سازمان و مجموعه دولتی و خصوصی، برنامه‌های متنوعی را درنظر می‌گیرد. مخلص کلام اینکه با حضور این سازمان‌ها و کاربلدی آدم‌های این مجموعه‌ها باید توقع چه چیزی را داشته باشیم. قبلا فکر می‌کردم موزه‌ها جای عبرت گرفتن از گذشتگان است تااینکه فهمیدم این روزها از موزه‌ها استفاده‌های دیگری هم می‌شود کرد؛ ساختمانی که بر شالوده انتظار ساخته شده است. انتظار قدم میهمان، انتظار مخاطب و انتظار آدم‌هایی که آدم آینده‌اند؛ آدم‌هایی که زیاد هم نیستند؛ برای همین در بیشتر مواقع موزه‌ها خلوت و ساکتند ولی این‌بار ساختمان عظیم و عریض‌وطویل موزه بزرگ خراسان، با آن قدبلند و کلاه برآمده‌اش، مثل فرزند رشید عمارت خورشید ایستاده بود و منتظر اتفاق خاصی بود. بعدازظهر ساعت ۵ روز بیست‌ویکم مهر بود. قرار بود برنامه راس ساعت شروع شود. اطراف موزه تاریک و سوت‌وکور بود و هیچ خبری از اتفاقی که می‌خواست تا دقایقی دیگر بیفتد، نبود. نه تابلویی، نه بنری و نه کاغذی. به طمع سوال کردن از نگهبان به‌سمت در رفتم. به محض ورود، پوستری را روی کاغذ A۳ دیدم که با چسب آویخته بودند به دیوار. می‌خواستم مسئولان بزرگداشت را ببینم و بپرسم واقعا فکر نمی‌کنید همین کاغذ هم زیادی است؟ اگر کسی مشتاق هنر باشد، باید خودش راه را پیدا کند. از نگهبان بی‌حوصله موزه پرسیدم: «همایش بزرگداشت استاد عباس اخوین همین‌جاست؟» سری تکان داد که «بله، در طبقه پایین.» داخل ساختمان، گرد و بزرگ بود و سقف بلندش بر ابهتش افزوده بود. معماری‌اش کاملا به‌درد موزه می‌خورد. به‌طور کلی از سه دایره روی هم تشکیل شده بود که در طبقه اول و دوم موزه و بخش پایینی، تاسیسات و موتورخانه و سالن اجتماعات و سالن نمایشگاه قرار داشت. آثار را دورتادور سالن مدور چیده بودند. فکر کردم اگر امروز تمام شود و مراسم افتتاحیه به سرانجام برسد، آیا کسی می‌آید این آثار فاخر را ببیند؟ کسی از مردم علاقه‌مند به هنر اصلا خبر دارد چنین نمایشگاهی در زیرزمین موزه درحال برگزاری است؟ بعد با خودم گفتم با این تبلیغات و خبررسانی فوق‌العاده و فراوان، از فردا اینجا جای سوزن انداختن هم نیست ان‌شاءا... به‌هرحال مراسم شروع شد.

ابوالفضل مکرمی‌فر، مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی خراسان رضوی، با ذکر خصوصیات استادان و درگیری همه ارکان جامعه با هنر خوش‌نویسی گفت: «در برگزاری این دست مراسم، کم‌کاری کرده‌ایم و آن‌قدر درگیر کار اداری شده‌ایم که یادمان رفته است از هنرمندان. ما هرچه داریم، از ایشان است و امیدوارم این دست مراسم از این به بعد ادامه‌دار و مستمر باشد.» در پایان هم شعری را هدیه کرد به استاد با این مضمون: «یک نفس با ما نشستی، خانه بوی گُل گرفت.» سیدمجتبی حسینی، معاون هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و علی باقرزاده، رئیس انجمن خوش‌نویسان مشهد، از دیگر حاضران در این نمایشگاه بودند که در انتها لوح یادبودی را به‌نمایندگی از محمدرضا کلایی شهردار مشهد به استاد اخوین اهدا کردند. دوست و هم‌دوره او استاد کیخسرو خروش هم لحظاتی سخن گفت و در احوالات استاد اخوین و گذشته‌ای که با هم گذرانده بودند، صحبت کرد. چند نفر دیگر از استادان هم حضور داشتند و برنامه با تجلیل از آن‌ها پایان یافت. بزرگداشت استادان در زمان حیاتشان، کار بزرگی است. با اینکه بعضی مواقع دیدگاه‌های کسانی که کار را بلد نیستند و طوطی‌وار می‌خواهند همان نسخه قدیمی را اجرا کنند، ممکن است از کیفیت کار بکاهد ولی در اصل ماجرا که همان کار نیکو انجام دادن است، تغییری ایجاد نمی‌کند.

در این نمایشگاه که تا بیست‌وهشتم مهر از ساعت ۹صبح تا ۱۷بعدازظهر، آماده پذیرایی از علاقه‌مندان به این هنر کهن است ۴۶ تابلو از آثار عباس اخوین و ۱۶ اثر از سایر اساتید خراسان‌رضوی به نمایش گذاشته شده است.